Activities on Cross Cutting Issues Relevant to Gender, Environment and Sustainability, Human Values and Professional Ethics

Mahila Melava

Mahila Melava

Tree Plantation

Voter Awareness Rally

Blood Donation Camp

Activities on Cross Cutting Issues Relevant to Gender, Environment and Sustainability, Human Values and Professional Ethics

Law Awareness Programme

HB Checkup Camp

Cleanliness Activity

Lecture on GST

Soft Skills Program

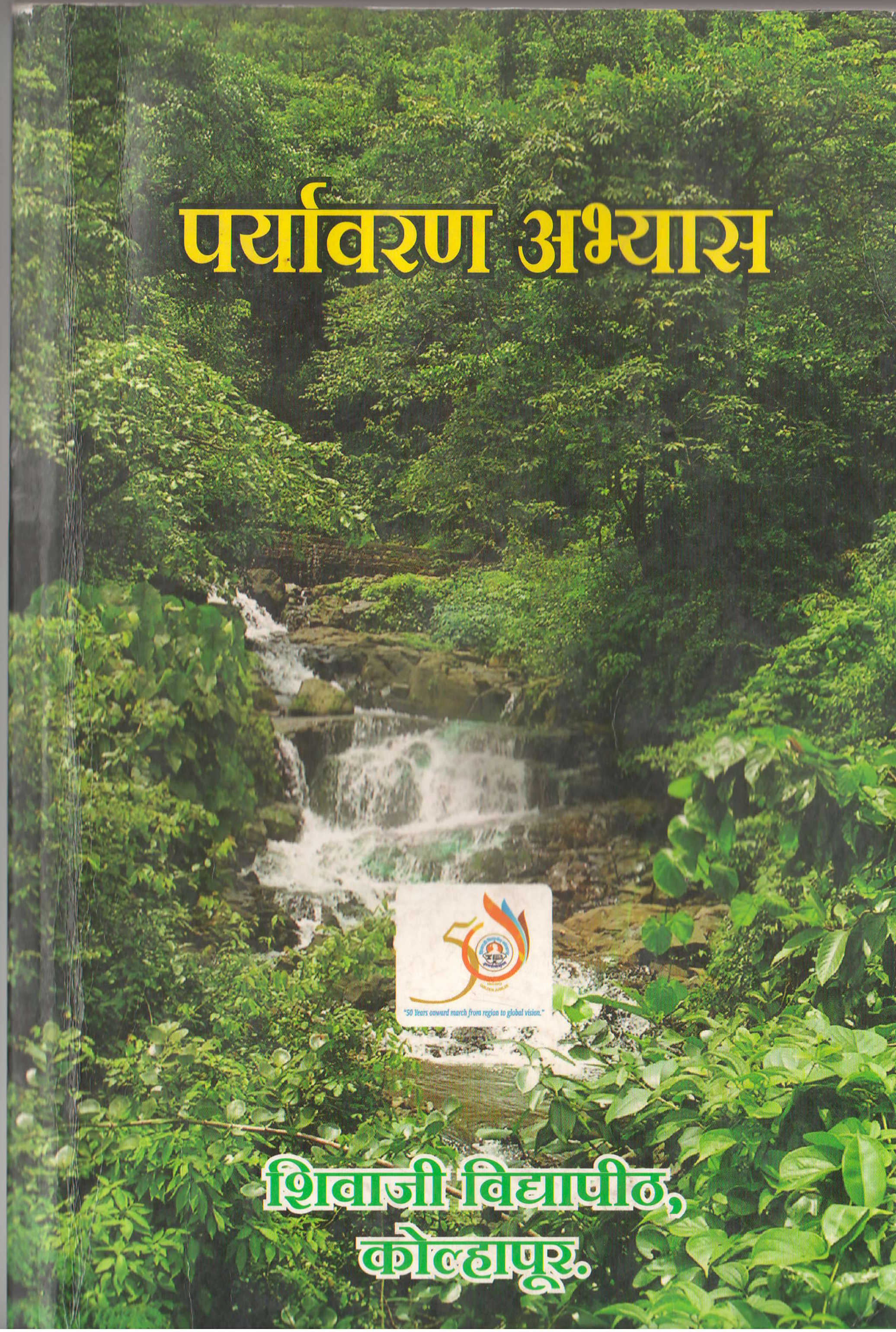
पर्यावरण अभ्यास
"50 Years onward march from region to global vision."
शिवाजी विद्यापीठ,
कोल्हापूर.

गुरव यांनी 'पर्यावरण अभ्यास' या विषयाच्या अभ्यासक्रमामध्ये सुधारणा करण्याची कार्यवाही करण्यास अभ्यास मंडळास सूचना दिल्याबद्दल त्यांचा आभारी आहे. पर्यावरणशास्त्र विभागाचे माजी विभागप्रमुख प्रा. जय सामंत यांचे मार्गदर्शन व सहकार्य मिळाले. विभागातील अधिव्याख्याती कु. आसावरी पाटील यांचे मोलाचे सहकार्य मिळाले. या पुस्तकातील सहकारी लेखक प्रा. जय सामंत, कु.आसावरी पाटील, कु. निलीषा देसाई, कु. नीता घाडगे, श्री. ए. व्ही. माने, श्री. सी. ए. चंदगडे, श्री. व्ही. व्ही. जाधव, कु. सोनल चोंदे, प्रा. अनुराधा सामंत, प्रा. बी. के. पवार, प्रा. पल्लवी मोरे यांच्या सहकार्याशिवाय हे पुस्तक पूर्ण करणे शक्य झाले नसते. श्री. संदीपं मांगलेकर, विश्वजीत पाटील व रोहन लाड यांनी केलेल्या भाषांतराच्या मदतीबद्दल आभारी आहे.

विद्यापीठाच्या विविध अधिकार मंडळांनी वेळोवेळी दिलेल्या मार्गदर्शन व सहकार्याबद्दल आभारी आहे.विद्यापीठातील अधिकारी, पर्यावरणशास्त्र अभ्यास समिती, विभागातील प्रशासकीय सहकारी यांचे सहकार्य लाभले. या सर्वांचे मनःपूर्वक आभार. पुस्तकातील छायाचित्रे कांही निसर्गप्रेमींकडून मिळाली आहेत त्यांचेही आभार.

संबंधित विद्यार्थ्यांना हे पुस्तक उपयुक्त ठरेल, अशी अपेक्षा व्यक्त करतो. विद्यार्थ्यांनी, शिक्षकांनी व पर्यावरण प्रेमींनी या पुस्तकाचे सखोल अध्ययन करून कांही शंका किंवा सूचना असल्यास अवश्य कळवाव्यात, भविष्यातील दुरुस्तीसाठी त्यांचे स्वागतच होईल.

सप्टेंबर २००९
कोल्हापूर.

डॉ. प्रकाश द. राऊत
विभाग प्रमुख,
पर्यावरणशास्त्र विभाग,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.

अनुक्रमणिका

घटक क्रमांक	पान क्रमांक
१. पर्यावरण अभ्यासाचे स्वरूप	०१
२. नैसर्गिक संसाधने आणि संलग्न समस्या	०६
३. परिस्थितीकी	४१
४. जैवविविधता आणि तिचे संवर्धन	८५
५. पर्यावरण प्रदूषण	१०८
६. सामाजिक समस्या आणि पर्यावरण	१५१
७. पर्यावरण संरक्षण	२००
८. क्षेत्रिय प्रकल्प	२३४
• संदर्भ सूची	२४३
• वेबसाईटची सूची	२४७
• सर्वसामान्य पर्यावरण संज्ञांची सूची	२४९
• पर्यावरण संबंधित साजरे केले जाणारे दिवस	२५६

श्रेय नामावली

घटक	घटकांचे नाव	लेखकाचे नाव
घटक-१	पर्यावरण अभ्यासाचे स्वरूप	ज. शा. सावंत
घटक-२	नैसर्गिक संसाधने आणि संलग्न समस्या	आ. कि. पाटील, आ. वि. माने, चं. आ. चंदगडे, सो.गो. चोंदे
घटक -३	परिस्थितीकी	प्र. द. राऊत
घटक-४	जैवविविधता आणि तिचे संवर्धन	ज. शा. सावंत
घटक-५	पर्यावरण प्रदूषण	प्र. द. राऊत आ. कि. पाटील, वि. वि. जाधव सो. गो. चोंदे, नि. प्र. घाडगे, आ. वि. माने, चं. आ. चंदगडे
घटक-६	सामाजिक समस्या आणि पर्यावरण	अ. ज. सामंत, नि. प्र. देसाई, आ. कि. पाटील
घटक-७	पर्यावरण संरक्षण	प्र. द. राऊत, प. र. मोरे, भी. को. पवार, प. र. मोरे, अ. ज. सामंत
घटक- ८	क्षेत्रिय प्रकल्प	प्र. द. राऊत, ज. शा. सामंत

प्रकरण : १
पर्यावरण अभ्यासाचे स्वरूप

१.१ प्रास्ताविक :

आज वेगाने होणारा पर्यावरणीय ऱ्हास हा आतापर्यंतच्या मानव इतिहासातील सर्वात मोठा धोका मानला जातो. पर्यावरणाचा ऱ्हास ही जागतिक समस्या असून त्याचा नैसर्गिक संसाधनांचा गुणात्मक आणि संख्यात्मक घट होण्यामध्ये सरळ संबंध आहे. हे सर्व लोकसंख्या विस्फोट, अशाश्वत औद्योगिकीकरण आणि आधुनिक समाजाची बदलती जीवनशैली यामुळे घडून येत आहे. मर्यादित आणि जास्त पुरवठा न होऊ शकणाऱ्या अशा महत्त्वाच्या संसाधनाचा अतिवापर, कमतरता आणि ऱ्हास यासारख्या परिस्थितीच्या निर्मितीसाठी कारणीभूत ठरणार आहे.

समाजातील पर्यावरण जनजागृती आणि माहितीची कमतरता प्रामुख्याने पर्यावरण ऱ्हासास कारणीभूत ठरत आहेत. चुकीच्या गोष्टींना प्राधान्य आणि संसाधनाचे अतिशोषण यांना प्रगत आणि नवीन प्रगतशील देशामध्ये उत्तेजन दिले जात आहे. त्यामुळे समाजामध्ये सामाजिक, आर्थिक तणाव, तसेच भौगोलिक, राजकीय तंटे यांना सामोरे जावे लागत आहे. मानवाचे सहअस्तित्व आणि प्राणीमात्राचे जीवन हे एकमेव अशा पृथ्वी ग्रहाच्या स्थितीवर अवलंबून आहे, हे आपण विसरत चाललो आहे. यासाठी मानवाच्या प्रत्येक दिवसाच्या घटनांचा पर्यावरणीय स्थितीवर होणारा स्थानिक आणि जागतिक पातळीवर होणारा बदल हा प्रत्येक व्यक्तीला माहित करून देणे अतिआवश्यक आहे. जसे की संसाधनाची आणिबाणी, ऱ्हास, प्रदुषण, जैवविविधतेचा ऱ्हास आणि लोकसंख्या विस्फोट यासारख्या सध्याच्या अडचणी आणि यांच्यापासून सध्याच्या आणि भविष्यातील पिढीला वाचवण्यासाठी मानव आणि पर्यावरण यांच्यामधील सहसंबंध अगदी थोड्याफार प्रमाणात जाणून घेणे आवश्यक आहे.

पर्यावरणशास्त्र अभ्यास हा बहुविध स्वरूप असणारा विषय आहे, ज्यामध्ये विज्ञान, समाजशास्त्र, मानव्यशास्त्र यासारखे विविध आणि परस्पर संबंध असणाऱ्या शैक्षणिक विषयांचा समावेश असलेला एक सर्वसमावेशक अभ्यासक्रम आहे. हा

SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

Implemented from Academic year 2017-18
Compulsory for First Year

Degree courses under All Faculties

Syllabus for First Year Bachelors Module:

Democracy, Elections and Good Governance

• **Democracy in India**

– Dimensions of Democracy: Social, Economic and Political

– Decentralization: Grassroots Level Democracy

– Challenges before Democracy: women and marginalized sections of the society

• **Election to Local Self Government Bodies**

– 73rd and 74th Constitutional Amendment Acts: Institutions at the local level and Role of State Election commission

– Local Body Elections: Urban & Rural

– Duties of an Individual towards electoral process

• **Good Governance**

– Meaning and concept

– Government and Governance

– Good Governance initiatives in India

"स्वावलंबी शिक्षण हेच आमचे ब्रीद"
कर्मवीर

रयत शिक्षण संस्थेचे,

शरदचंद्र पवार महाविद्यालय, लोणंद

ता. खंडाळा, जि. सातारा पिन- ४१५५२१ स्था.१९८६

प्राचार्य
डॉ. टी. एन. घोलप
(एम.ए.,पीएच.डी.)

ऑफीस फोन : (०२१६९) २२५१७५
Email : spcollegelon@yahoo.com
website : www.spmlonand.com

संस्थापक : पद्मभूषण डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील (डी.लिट्)
संलग्न : शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
नॅक पूनर्मानांकित :- 'बी' ग्रेड

जावक नं. ६६०/२०१७-१८ दिनांक : १०/०२/२०१८

प्रति,

डॉ. एस. एम. भोसले,
अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख,
छत्रपती शिवाजी कॉलेज,
सातारा

विषय ः वाणिज्य व नियोजन मंडळच्या व्याख्यानाबाबत...

महोदय,

वरील विषयास अनुसरून आपणास विनंती करण्यात येते की, आमच्या महाविद्यालयात वाणिज्य व नियोजन मंडळ अंतर्गत 'वस्तू व सेवा कर (GST)' या विषयावर बुधवार दि.१४/०२/२०१८ रोजी सकाळी ९.०० वा. आपले व्याख्यान आयोजित केलेले आहे. तरी आपण आमच्या महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करण्यासाठी उपस्थित रहावे.

कळावे,

प्राचार्य
शरदचंद्र पवार महाविद्यालय
लोणंद

"स्वावलंबी शिक्षण हेच आमचे ब्रीद"
कर्मवीर

रयत शिक्षण संस्थेचे,
शरदचंद्र पवार महाविद्यालय, लोणंद
ता. खंडाळा, जि. सातारा पिन- ४१५५२१ स्था.१९८६

प्राचार्य
डॉ. टी. एन. घोलप
(एम.ए.,पीएच.डी.)

ऑफीस फोन : (०२१६९) २२५१७५
Email : spcollegelon@yahoo.com
website : www.spmlonand.com

संस्थापक : पद्मभूषण डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील (डी.लिट्)
संलग्न : शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
नॅक पूनर्मानांकित :- 'बी' ग्रेड

जावक नं. ६६०/२०१७-१८ दिनांक :१० /०२/२०१८

प्रति,

मा. प्राचार्य,
छत्रपती शिवाजी कॉलेज,
सातारा

विषय : वाणिज्य व नियोजन मंडळच्या व्याख्यानाबाबत...

महोदय,

वरील विषयास अनुसरून आपणास विनंती करण्यात येते की, आमच्या महाविद्यालयात वाणिज्य व नियोजन मंडळ अंतर्गत 'वस्तू व सेवा कर (GST)' या विषयावर प्रा. डॉ. एस. एम. भोसले यांचे व्याख्यान बुधवार दि.१४/०२/२०१८ रोजी सकाळी ९.०० वा. आयोजित केलेले आहे. तरी आपण त्यांना आमच्या महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करण्यासाठी पाठवावे ही विनंती.

कळावे,

आपला विश्वासू,

प्राचार्य
शरदचंद्र पवार महाविद्यालय
लोणंद